

בבית המשפט העליון

ע"א 8974/18

לפני: כבוד הרשם רון גולדשטיין

המערער: רימון זינאתי

נ ג ד

המשיבות: 1. אוניברסל פרטס א.ב בע"מ
2. טסט קאר-מכון לבדיקה ורישוי רכב בע"מ

ערעור על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה
(כבוד השופטת ר' למלשטריך-לטר) בת"צ 33094-07-
17 מיום 11.7.2018

**בקשת המשיבה 1 לדחיית הערעור על הסף;
תשובת המערער מיום 8.4.2019; תגובת
המשיבה 1 מיום 21.5.2019**

בשם המערער: בעצמו

בשם המשיבה 1: עו"ד צבי בר-נתן; עו"ד ליאור צ'רצ'י;
עו"ד בר טננבאום

פסק-דין

1. הערעור דנן, אשר הוגש לבית משפט זה ביום 19.12.2018, מופנה כנגד פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כבוד השופטת ר' למלשטריך-לטר) מיום 11.7.2018 בת"צ 33094-07-17 (להלן: פסק-הדין). במסגרת פסק-הדין נדחתה על הסף בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה על ידי המערער כנגד המשיבות. לפניי בקשת המשיבה 1 לדחיית הערעור על הסף, מחמת האיחור שנפל לטענתה בהגשתו. המערער מתנגד לבקשה ועותר, לחלופין, למתן ארכה (בדיעבד) להגשת הערעור.

2. בחודש יולי 2017 הגיש המערער לבית המשפט המחוזי בחיפה בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד המשיבות (להלן: בקשת האישור). בבסיס בקשת האישור עמדה טענת המערער כי המשיבה 2, המפעילה מכון רישוי למבחני כשירות שנתי לרכב ("טסט"), גבתה בתקופה הרלוונטית לבקשה עלות כספית מסוימת בגין החלפת לוחיות זיהוי פגומות של כלי רכב אשר לא עברו את מבחן הכשירות. לטענת המערער, עלות זו נגבתה בניגוד להנחיה מסוימת של משרד התחבורה. בקשת האישור הוגשה אף כנגד המשיבה 1 המייצרת לוחיות זיהוי לרכב. המערער, אשר עוסק בעריכת דין, יוצג בבקשת האישור על ידי עו"ד האני טנוס (להלן: עו"ד טאנוס או: בא-הכוח המייצג). ביום 11.6.2018 התקיים דיון מקדמי בבקשת האישור. בעקבות מחלוקת שנתגלעה בין המערער לבין בא-כוחו, הגיש עו"ד טאנוס ביום 13.6.2018 בקשה להשתחרר מייצוג. בהחלטתו מיום 14.6.2018 קבע בית המשפט המחוזי כי התיק ממתין בשלב זה למתן החלטה, בעקבות הדיון המקדמי. על כן קבע בית המשפט כי רק לאחר שתינתן החלטה כאמור תינתן התייחסות לבקשה לשחרור מייצוג.

3. בפסק-דינו מיום 11.7.2018 דחה בית המשפט המחוזי בחיפה (כבוד השופט ר' למלשטריך-לטור) את בקשת האישור על הסף. בפסק-הדין צוין, בין היתר, כי בחודש נובמבר 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בחיפה בקשה לאישור תובענה ייצוגית אשר עסקה באותו עניין ממש (להלן: ההליך הייצוגי הקודם). עוד הודגש כי ההליך הייצוגי הקודם הוגש אף הוא כנגד המשיבה 1 וכי באי הכוח המייצגים בו היו שני עורכי דין אשר הועסקו באותו משרד עורכי דין שבו הועסק המערער. בהקשר זה צוין בפסק-הדין כי המערער עצמו נמנה עם רשימת עורכי הדין ב"דף הפתיחה" של בקשת האישור בהליך הייצוגי הקודם. על רקע זה, ובהתחשב בנתונים נוספים שעליהם עמד בית המשפט המחוזי, נקבע בפסק-הדין כי המערער "בוודאי היה מודע להליך של התובענה הייצוגית הקודמת". כן הודגש כי המערער לא ציין בבקשת האישור שהגיש את עצם קיומו של ההליך הייצוגי הקודם (יצוין כי ההליך הייצוגי הקודם הסתיים בהסדר פשרה). מטעמים אלה, ובהתחשב בכך שהמערער לא ביצע "פנייה מקדימה" למשיבות בטרם הגשת בקשת האישור, קבע בית המשפט המחוזי כי בקשת האישור הוגשה בחוסר תום לב המצדיק את סילוק ההליך.

בקשת האישור נדחתה אפוא על הסף, ועל המערער הושתו הוצאות בסך של 10,000 ש"ח.

4. מכאן הערעור שהוגש לבית משפט זה אשר מתמקד רובו ככולו בקביעותיו העובדתיות של בית המשפט המחוזי ביחס להתנהלותו הדיונית של המערער (וכפי שציין

המערער, מטרתו העיקרית של הערעור הינה "לנקות את שמו"; ראו סעיף 8 לתשובת המערער). כך, אחת הטענות המרכזיות בערעור הינה כי המערער כלל לא היה ער לקיומו של ההליך הייצוגי הקודם בעת שביצע את מבחן הרישוי, אשר בעקבותיו נדרש לשאת בתשלום בגין החלפת לוחית הזיהוי. לטענתו נודע לו על ההליך זה רק בשלב מאוחר יותר. המערער מדגיש בין היתר בערעורו כי לא ניתן ללמוד דבר בהקשר זה מן העובדה ששמו צוין, כדבר שבשגרה, ב"דף הפתיחה" של בקשת האישור הקודמת ביחד עם שמותיהם של עורכי דין נוספים שהועסקו עמו באותו משרד ואשר לא היו מעורבים אף הם בהליך.

5. פסק-הדין ניתן, כאמור, ביום 11.7.2018. הודעת הערעור הוגשה ביום 19.12.2018, כלומר למעלה מחמישה חודשים ממועד מתן פסק-הדין. בפתח הודעת הערעור טען המערער כי פסק-הדין טרם הומצא לו, וכי מבירור שערך מול עו"ד טאנוס ביום 6.11.2018 מסר לו זה האחרון כי "למיטב זכרונו" טרם קיבל את פסק הדין. ביום 25.3.2019 הגישה המשיבה 1 (להלן: המשיבה) את הבקשה לדחיית הערעור על הסף מחמת האיחור שנפל לטענתה בהגשתו (להלן: הבקשה לדחיית הערעור). המשיבה טענה, בין היתר, כי המידע הנגיש במערכת "נט המשפט" מעלה כי פסק-הדין נצפה על ידי עו"ד טאנוס עוד ביום בו ניתן (במסגרת "צפייה יזומה" בפסק-הדין) וכי למחרת היום (ביום 12.7.2018) הומצא פסק-הדין לעו"ד טאנוס באמצעות מנגנון "הודעה באתר" במערכת "נט-המשפט". עוד הדגישה המשיבה כי ביום 16.7.2018 שלח המערער מכתב לבא-כוחה, בצירוף המחאה בגין סכום ההוצאות שנפסק בפסק-הדין. נתון זה מלמד בבירור, לטענת המשיבה, כי המערער ידע באופן אישי על עצם מתן פסק-הדין ועל תוכנו ביום 16.7.2018 לכל המאוחר. בנסיבות אלה סבורה המשיבה כי אין ממש בטענת המערער כי פסק-הדין "טרם הומצא לו". הערעור הוגש לטענת המשיבה כחודשיים לאחר מועד ההמצאה ובהתחשב באיחור זה סבורה המשיבה כי יש להורות על דחייתו על הסף.

6. בתשובתו לבקשת המשיבה טוען המערער כי פסק-הדין מעולם לא הומצא לו, וכי בא-כוחו בערכאה הדיונית, עו"ד טאנוס, טרם הודיע לו כי פסק-הדין הומצא כדין. לטענת המערער, נודע לו על עצם מתן פסק-הדין בעקבות צפייה מקרית בו במערכת "נט המשפט". ואולם, בשים לב לכך שצפייה בהחלטה שיפוטית הנעשית ביוזמת בעל דין אינה מהווה, כשלעצמה, המצאה כדין, סבר המערער כי עליו להמתין להמצאתו של פסק-הדין לצורך מניין הימים להגשת הערעור. לטענתו, משחלפו הימים ומשלא נמסרה לו כל הודעה בעניין ההמצאה על ידי עו"ד טאנוס, פנה המערער מיוזמתו לעו"ד טאנוס ביום 16.11.2018, בהודעת "וואטסאפ", וביקש לדעת האם פסק-הדין כבר הומצא. עו"ד טאנוס השיב למערער (גם בהודעת "וואטסאפ") כי "למיטב זכרונו" פסק-הדין טרם

התקבל. בנסיבות אלה סבור המערער כי הערעור לא הוגש באיחור. ואולם מטעמי זהירות בלבד מבקש המערער כי המועד להגשת הערעור יוארך בדיעבד וזאת בשים לב למשמעות הרבה שיש, מבחינתו, לפסק-הדין ולקביעות בו. המשיבה הגיבה לתשובת המערער והתנגדה למתן הארכה המבוקשת.

7. לאחר שעיינתי בטענות הצדדים באתי לכלל מסקנה כי הערעור שבכותרת אכן הוגש בחלוף המועד הקבוע בדין. כידוע, בהתאם לתקנה 397 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: תקנות סדר הדין), המועד להגשת ערעור בזכות על פסק דין הוא ארבעים וחמישה ימים מן היום בו ניתן. בשים לב לכך שהמועד להגשת הערעור נמנה ככלל מעת המצאת פסק הדין לידי בעלי הדין (תקנה 402 לתקנות סדר הדין; וראו, חמי בן-נון וטל חבקין הערעור האזרחי, 159-161 (מהדורה שלישית, 2012)), הרי שיש להידרש בפתח הדברים לשאלה מתי הומצא בענייננו (אם בכלל) פסק הדין למערער.

8. בהקשר זה, הנתונים העובדתיים המתועדים במערכת "נט המשפט" הינם אלה: פסק-הדין ניתן ביום 11.7.2018. פסק-הדין נצפה במסגרת "צפייה יזומה" על ידי בא-הכוח המייצג, עו"ד טאנוס, ביום מתן פסק-הדין (11.7.2018). למחרת היום (12.7.2018) ביצע בית המשפט המצאה של פסק-הדין לעו"ד טאנוס, באמצעות מנגנון "הודעה באתר". עוד אין חולק כי המערער עצמו ידע לכל המאוחר על עצם מתן פסק-הדין עוד ביום 16.7.2018 (עת שיגר למשיבה המחאה בגין סכום ההוצאות שנפסקו לטובתה).

סבורני כי די בנתון הנוגע להמצאת פסק-הדין באמצעות מנגנון "הודעה באתר" כדי להוביל אל המסקנה כי פסק-הדין הומצא כדין עוד ביום 12.7.2018. בהקשר זה יובהר כי המצאה בדרך של "הודעה באתר", אשר משמעותה היא כי נשלחה לכתובת הדואר האלקטרוני של בעל הדין הודעה על אודות קיומה של החלטה בצירוף קישור אליה, הינה המצאה אשר עונה על הדרישות הקבועות בתקנה 497ג(1) לתקנות סדר הדין (ראו, בש"א 8839/18 כהן נ' המאגר הישראלי לביטוחי רכב ("הפול"), פסקאות 8-9 (19.12.2018) (להלן: עניין כהן); בש"א 2036/19 פלונית נ' פלוני, פסקה 6 (24.3.2019)). אומנם, באפשרותו של בעל דין להוכיח כי לא נשלחה לו הודעה במנגנון "הודעה באתר" וזאת בדרך של הגשת תצהיר (ראו תקנה 497ג(2) לתקנות סדר הדין הקובעת כי "לא יראו את כתב בי-הדין ככתב שהומצא במסירה אישית לנמען ביום המשלוח, אם הגיש הנמען תצהיר בדבר אי-הגעת ההודעה אל כתובת הדואר האלקטרוני שמסר"; כן ראו עניין כהן, פסקה 10). ואולם, בענייננו לא הוגש כל תצהיר מטעם נמען ההודעה – הוא עו"ד טאנוס – בדבר אי-הגעת ההודעה אל כתובת הדואר האלקטרוני שמסר. יצוין כי תשובת המערער לבקשה לדחייה על הסף נתמכה בתצהיר מטעמו של

המערער, ואולם בכך לא די והיה עליו להגיש בהקשר זה תצהיר של נמנען ההודעה – עו"ד טאנוס, וזאת בשים לב ללשונה המפורשת של תקנה 497ג(2) לתקנות סדר הדין. חשוב להדגיש לעניין זה כי בקשת עו"ד טאנוס לשחרור מייצוג לא הוכרעה על ידי בית המשפט המחוזי ועל כן בעת מתן פסק-הדין שימש עו"ד טאנוס עורך הדין המייצג לכל דבר ועניין, וההמצאה לידיו דינה כהמצאה לבעל הדין עצמו (ראו תקנה 477 לתקנות סדר הדין; השוו בש"א 932/18 פלונית נ' פלוני, פסקה 11 (16.6.2019)). עוד חשוב להבהיר כי אין במסרוני ה"וואטסאפ" שהוחלפו בין המערער לבין עו"ד טאנוס כדי לסייע למערער. ראשית, משום שאין בחילופי דברים במסגרת מסרוני "וואטסאפ" כדי להוות, מטבע הדברים, תחליף לתצהיר, כפי דרישתו המפורשת של הדין. מכל מקום, לגופו של עניין, מהודעתו של עו"ד טאנוס עולה כי הלה לא שלל את עצם האפשרות שפסק-הדין הומצא לו וכל שציין בהודעתו הוא כי "למיטב זכרונו" טרם בוצעה המצאה כאמור. ברי כי אין בדברים אלה כדי לסתור את התיעוד במערכת "נט המשפט" באשר לעצם ולמועד ההמצאה.

9. למעלה מן הדרוש יובהר כי אפילו הייתי מקבל את טענת המערער שלפיה פסק-הדין מעולם לא הומצא לו כדין, הרי שעדיין עשויה הייתה להישאל השאלה האם בנסיבותיו של המקרה דנן יש לחרוג מ"כלל ההמצאה" ולמנות את המועד להגשת הערעור למן יום הידיעה על פסק הדין (ידיעה אשר אין חולק כי הייתה קיימת אצל המערער לכל המאוחר ביום 16.7.2018). אכן, כבר נפסק בהקשר זה כי "כלל ההמצאה כדין הוא, אפוא, הכלל הנוהג והמחייב, ועל פיו חייב בעל דין לכלכל את התנהלותו הדיונית" (ראו בש"א 1788/06 קלינגר נ' זקס, פסקה 6 (13.11.2007) (להלן: עניין זקס)) ועוד נקבע בפסיקה כי רק "במצבים חריגים וקיצוניים" בהם מוכח כי "חובת תום הלב הדיונית מחייבת בעל דין לנקיטת צעד דיוני על פי ידיעתו, גם בלא שקיבל המצאה כדין של הפסק" יש למנות את הימים הנתונים להגשת הליך ערעורי על החלטה למן מועד הידיעה עליה, ולא למן מועד ההמצאה כדין (עניין זקס, פסקה 7; וראו עוד, רע"א 8467/06 אבו עוקסה נ' בית הברזל טנוס בע"מ, פסקה 16 (8.7.2010)). על רקע זה הודגש בפסיקה כי כאשר אין ספק שבעל הדין מודע למתן החלטה ונימוקיה מצויים בידיו, אך זו לא הומצאה לו כדין, אין באפשרותו לשבת בחוסר מעש ולשמור לעצמו את הזכות להשיג על ההחלטה לפרק זמן בלתי מוגבל (ראו בע"מ 2699/17 פלוני נ' פלונית, פסקה 3 (26.6.2017)). אכן, וכפי שציין לאחרונה כבוד השופט ד' מין, "טענות של בעלי דין לעניין המצאת החלטת בית משפט, שעה שאין חולק כי הם צפו באותה ההחלטה, מעוררות חוסר נוחות והן עשויות להצדיק בנסיבות מסוימות העדפה של מועד הידיעה של בעל הדין על אודות קיומה של ההחלטה, על פני מועד המצאתה" (עניין כהן, פסקה 11). בעניינו סבורני כי טענותיו של המערער שלפיהן אין למנות את

מניין הימים מעת מועד הידיעה - מעוררות קושי. המערער המתין למעלה מארבעה חודשים מעת מתן פסק הדין ורק ביום 16.11.2018 ביצע, על פי גרסתו, פעולה אקטיבית לשם בירור מועד המצאת פסק-הדין. המערער, העוסק בעריכת דין ואשר הגיש בעצמו בקשות שונות בהליך, לא נתן כל הסבר מדוע לא בדק במערכת "נט המשפט" את מועד ההמצאה, ומדוע המתין במשך חודשים עד שפנה לעו"ד טאנוס. אפילו אניח לטובת המערער כי לא ידע שבאפשרותו לבדוק בעצמו את מועד המצאת פסק-הדין במערכת "נט המשפט", הרי שעדיין לא ניתן על ידו כל הסבר מדוע פנה לעו"ד טאנוס רק ביום 16.11.2018, בחלוף פרק הזמן של 45 הימים להגשת הערעור בהתאם לתקנה 397 לתקנות סדר הדין. המתנה ממושכת זו של המערער מעוררת קושי (וראו לעניין זה דברי כבוד הרשמת (כתוארה אז) ל' בנמלך ברע"א 7367/14 ברגר נ' סטריאן, פסקה 2 (19.4.2015)). בשים לב לכך ייתכן בהחלט שהיה מקום להחיל בענייננו את "חריג הידיעה". ואולם, אין צורך להכריע בדבר משנמצא, כאמור, כי פסק-הדין הומצא כדין עוד ביום 12.7.2018.

המסקנה הנלמדת מן האמור לעיל היא שבשים לב למועד המצאת פסק-הדין (12.7.2018) ניתן היה להגיש את הערעור שבכותרת עד ליום 21.10.2018 (בהתחשב בפגרת הקיץ ובפגרת חג הסוכות). הערעור הוגש ביום 19.12.2018 ועל כן הוגש באיחור.

10. המערער עותר להארכת מועד (בדיעבד) להגשת ערעור ככל שטענותיו לעניין מועד המצאת פסק-הדין תידחנה. לא ראיתי להיעתר לבקשת ארכה זו. כידוע, הארכת מועד לנקיטת הליך ערעורי טעונה הצגת "טעם מיוחד" (תקנה 528 לתקנות סדר הדין). הדרישה בדבר "טעם מיוחד" מהווה נקודת איזון בין שתי מטרות עיקריות: האחת, ההקפדה על קיום ההליכים במועדם כנגזרת בין היתר מזכותו של בעל הדין שזכה בהליך כי הדיון בענייניו יסתיים ומשמירה על הוודאות ועל היציבות המשפטית. השנייה, שימור זכות הגישה של המבקש לבית המשפט לבירור עניינו (ראו, בש"א 6367/18 שסטוביץ נ' נתיבי ישראל - החברה הלאומית לתשתיות תחבורה בע"מ, פסקה 3 (16.9.2018)). עם השנים הוכרו נסיבות מסוימות כ"טעם מיוחד", אך אין מדובר ברשימה סגורה (ראו למשל, בש"מ 8897/13 מועצה מקומית כפר מנדא נ' תאגיד נטופה לביוב בע"מ, פסקה 6 (21.1.2014)).

11. במקרה דנן טוען המערער כי מוצדק ליתן את הארכה המבוקשת בשל המשמעויות שיש לפסק-הדין מבחינתו, באופן אישי, בשים לב לממצאים העובדיים שקבע בית המשפט המחוזי. ואולם איני סבור כי טענות אלה מגבשות "טעם מיוחד". זאת בעיקר בשים לב לאיחור הממושך בהגשת ההליך. יובהר כי ככלל אין בטעמים

הנעוצים בבעלי הדין כדי להצדיק הארכת מועד (בש"א 536/18 פלוני נ' פלונית, פסקה 5 (31.1.2018)). פרט לטענות המערער באשר לאי-המצאת פסק-הדין (טענות שאין בידי לקבל, כמפורט לעיל) לא הסביר המערער מדוע נדרש לפרק זמן כה ממושך לשם הגשת הערעור, אף שממצאיו העובדתיים של פסק-הדין היו ידועים לו בסמוך מאוד לאחר שניתן. אבהיר כי אני מקל ראש כלל ועיקר בטענותיו של המערער לעניין הקשיים שבפניהם הוא ניצב בעקבות פסק-הדין. עוד יצוין כי מחיקתו של ערעור בזכות המוגש לבית משפט זה, היושב כערכאת ערעור אחרונה, וזאת בשל איחור שנפל בהגשתו – אינה מהלך דיוני פשוט ומקובל עלי שיש לנקוט גישה זהירה בכגון דא. אולם לצד האמור יש לזכור כי ההקפדה על המועדים הסטטוטוריים היא חשובה ביותר באשר היא תורמת להגשמת המטרות של יעילות, ודאות וסופיות ההליך; מבטיחה שוויון בין בעלי-הדין והגנה על אינטרס ההסתמכות של הצד שכנגד; ומסייעת לניהול מערכת שיפוט סדירה, יעילה ותקינה (ראו בש"א 1264/00 אדרט חברה לביטוח בע"מ נ' וענונו (4.4.2000)). כמו כן, וכפי שצינתי לאחרונה, הדרישה להצגת "טעמים מיוחדים" כתנאי להארכת מועד הקבוע בחיקוק מחייבת לא רק את בעל הדין העותר למתן ארכה אלא גם את בית המשפט (ע"א 2393/19 ראובן פלד עבודות בניין בע"מ נ' ידיה, פסקה 12 (25.7.2019)). אכן, "משקבעו התקנות שיש להגיש ערעור תוך 45 ימים, והמערער איחר אפילו ביום אחד, אין להיעתר לבקשתו, כדבר שבשגרה, שאילו בית המשפט היה עושה כן, היה למעשה משנה את המועד הקבוע בחיקוק" (יואל זוסמן סדרי הדין האזרחי, 897 (מהדורה שביעית, 1995)). עם כל ההבנה לטענותיו של המערער, הבקשה להארכת מועד (בדיעבד) שהוגשה במקרה דנן אינה מצדיקה סטייה מכללים חשובים אלה.

12. סוף דבר - הערעור שבכותרת הוגש בחלוף המועד הקבוע בדין ואין הצדקה להארכת מועד בדיעבד. אשר על כן אין מנוס ממחיקת ההליך על הסף, וכך אני מורה.

הערעור נמחק אפוא על הסף.

המערער יישא בהוצאות המשיבה 1 בסך 2,000 ש"ח.

ניתן היום, כ"ט בחשוון התש"ף (27.11.2019).

רון גולדשטיין, שופט

ר ש ם

